

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2009/7256
Karar No : 2011/2991

Davacı : Shell & Turcas Petrol A.Ş.

Gülbahar Mahallesi, Salih Tozan Sokak, Karamancılar İş Merkezi
B Blok, No:18 Esentepe-Şişli/İSTANBUL

Vekilleri : Av. Erol Özdemir, Av. Yelda Tuğcu Eryılmaz - Aynı adreste

Davalı : Rekabet Kurumu

Bilkent Plaza, B 3 Blok Bilkent / ANKARA

Vekili : Av. Nagehan Özseyhan- Aynı adreste

İstemin Özeti : Davacı şirketin rekabeti engelleyici uygulamalarının önlenmesi

yolunda bayisi tarafından yapılan şikâyetle ilgili olarak Rekabet Kurulu tarafından verilen 05.08.2009 tarih ve 09-34/802-203 sayılı karar ile Rekabet Kurumu tarafından 20.07.2009 tarihinde internet sitesinde yayımlanarak kamuoyuna duyurulan, Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz'un 34., 36., 37., ve 38. maddeleri ile 2003/3 ve 2007/2 sayılı Rekabet Kurulu Tebliği ile Değişik, 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin 5. maddesinin (a) bendinin; imzalanması anında ve sonrasında geçerli kabul edilen özel hukuk sözleşmelerinin, daha sonra idari işlem niteliğindeki düzenlemelerle geriye yönelik olarak tamamının veya süresinin önemli bir kısmının geçersiz hale gelmesinin, idari işlemlerin geriye yürümezliği prensibine, Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devleti ilkesine ve temel hukuk kurallarına aykırı olduğu, Medeni Kanun'a ve Borçlar Kanunu'na tabi olan ve hiçbir rekabet yasağı ya da kısıtlaması içermeyen intifa ve kira sözleşme sürelerinin sınırlanması ve/veya geçersizlik yaptırımı ile karşı karşıya bırakılması konusunda Rekabet Kurumu'nun yetkisinin bulunmadığı, rekabet kısıtlaması içermeyen bir sözleşmeye idari bir işlemle müdahale edilmesinin, sözleşme hürriyetinin ihlâli anlamına geleceği, intifa hakkı ve kira sözleşmelerinin borçlar hukuku ve eşya hukuku yönünden geçerli sözleşmeler olduğu ve süresinin 100 yıl ile sınırlandırıldığı, bu sürelerle ilgili olarak sözleşme yapılabilmesinin yasal olarak mümkün olduğu, Yargıtay'ın istikrarlı içtihatlarında, ahde vefa ilkesi uyarınca intifa ve bayilik sözleşmelerinin ayrı ayrı sözleşmeler olarak nitelendirildiği ve sözleşmelerin ayrı ayrı ifasının şart koşulduğu, başvuru sırasında taraflar arasında bayilik ilişkisinin sona ermiş olduğu, bu nedenle dikey ilişkiden söz edilemeyeceği, Kılavuz'un 34. maddesi ile 38. maddesindeki istisna dışında rekabet etmeme yükümlülüğü süresinin 5 yılı aşamayacağını belirtildiği, ancak intifa ve kira sözleşmelerinin rekabet yasağı içinde değerlendirilmesinin mümkün olmadığı, Kılavuz'un 36. maddesinde düzenlenen ve Kurul'ca belirlenen "azami hadde indirme" ilkesinin Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'ne ve 4054 sayılı Rekabet'in Korunması Hakkında Kanun'a aykırı olduğu, geriye yürütülen işlemlerle ilgili bir geçiş sürecinin yaratılmak istenildiği, ancak olması gereken geçiş sürecinin, eski anlaşmaları etkilemeyen, olası bir hak kaybına mahal vermeyen ve yeni anlaşmalar için geçerli olacak bir hukuki düzenleme ile gerçekleştirilmesi gerektiği, bayilik ve intifa gibi bir sözleşmenin varlığı halinde ileride bayilik ilişkisi sona erse de, tapusal hakkın bayilik ilişkisi olmadan tek başına dikey ilişki içerisinde değerlendirilmesi gerektiğine ilişkin düzenlemenin hukukî dayanağının

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2009/7256
Karar No : 2011/2991

bulunmadığı, hâlihazırda alıcıya ait olan bir tesisin sağlayıcıya kiralanması ya da intifa hakkı tanınması veya sağlayıcının da bu tesisi tekrar alıcıya kullandırması durumunda istisnadan yararlanamayacağına ilişkin düzenlemenin hukuka aykırı olduğu, alıcı ile sağlayıcının aynı olması yani intifa/kira sözleşmesinin ve bayilik sözleşmesinin taraflarının aynı olmasındaki kıstasın net olarak belirtilmediği, "aynı ve bağlantılı kişiler" deyimiiyle açık olmayan bir ifade kullanıldığı, 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nun 8. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde, bayilerin lisanslarının devamı süresince, bayisi olduğu dağıtıcı haricinde diğer dağıtıcı ve onların bayilerinden akaryakıt ikmalii yapılmaması gerektiğini belirtilerek münhasırlık içeren sözleşmelerin zorunlu tutulduğu, yine bu Kanun uyarınca 49 yıla kadar bayilik ilişkisinin kurulabileceğinin düzenlendiği, 5015 sayılı Kanun'la düzenlenen bu durumların, 4054 sayılı Kanun'dan hareketle rekabet ilkeleri çerçevesinde incelenenilme olanağının bulunmadığı ileri sürülerek iptali istenilmektedir.

Savunmanın Özeti : Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz'un, idari davaya konu edilemeyeceği, Kılavuz'un Tebliğın uygulamasına açıklık getirmek üzere düzenlendiği, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanun'un 14. maddesi uyarınca dava konusu edilebilecek kesin ve yürütülebilir bir işlem olmadığı, Danıştay Onüçüncü Dairesi'nin 13.05.2008 tarih ve E:2006/1604, K:2008/4196 sayılı kararında intifa ve bayilik sözleşmelerinin süre yönünden birlikte değerlendirilmesi gerektiğinin belirtildiği, dava konusu işlemlerle, bu sektörde faaliyette bulunan teşebbüslere, 18.09.2010 tarihine kadar sözleşmeleri 2002/2 sayılı Tebliğ'e uygun hale getirebilmesi için süre tanındığı, yine bu sözleşmelerin Kanun'un 4. maddesinden bu tarihe kadar muaf tutulduğu, ancak bu tarihten sonra bu geçiş sürecinde de gerekli değişikliklerin yapılmaması halinde, 4054 sayılı Kanun'da öngörülen incelemenin yapılacağına ortaya konulduğu, dolayısıyla dağıtıcılar tarafından idari işlemlerin geriye yürümezliği ve hukuk devleti ilkelerinin ihlâl edildiği iddiasının gerçeği yansıtmadığı, düzenlemenin tüm sektöre eşit olarak uygulanması gerektiği, kira hakkının ne şekilde terkin edileceğinin, özel hukuk alanına özgü bir sorun olduğu, Kurum tarafından doğrudan kira hakkının terkinii yönünde bir karar alınmadığı, Danıştay kararında da vurgulandığı üzere, bu sözleşmenin bayilik sözleşmesiyle ilişkisinin değerlendirildiği, sağlayıcı ile alıcı arasında kurulan dikey sözleşmelerin 4054 sayılı Kanun uyarınca denetiminde Rekabet Kurumu'nun yetkili bulunduğu, yürürlükte olan bu tür sözleşmelerin Kurum tarafından inceleneceği ve gerektiğinde müdahale edilebileceği, ayrıca bayilik sözleşmesinin sona ermesinin dikey ilişkiyi kesintiye uğratmayacağı, 5015 sayılı Kanun'da bayi ile dağıtıcı arasındaki münhasırlık ilişkisinin süresini belirleyen herhangi bir hükmün yer almadığı, hukukî dayanaktan yoksun bulunan davanın usul ve esas yönünden reddi gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Zühal Aysun SUNAY'ın Düşüncesi : Davanın reddine karar verilmesi gerektiği düşünölmektedir.

Danıştay Savcısı Berrin KARINCA'nın Düşüncesi: Davacı şirket tarafından rekabeti engelleyici uygulamalarının önlenmesi yolunda bayisince yapılan şikayette ilgili olarak Rekabet

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2009/7256
Karar No : 2011/2991

Kurulu tarafından verilen 5.8.2009 gün ve 09-34/802-203 sayılı karar ile Rekabet Kurumu tarafından 20.7.2009 tarihinde yayınlanan Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz'un 34, 36, 37 ve 38. maddeleri ile 2003/3 ve 2007/2 sayılı Rekabet Kurulu Tebliği ile değişik Dikey Anlaşmalara İlişkin 2002/2 sayılı Grup Muafiyet Tebliğinin 5. maddesinin (a) bendinin iptali istenilmektedir.

Davalı idarenin, dava konusu Kılavuz'un kesin ve yürütülmesi zorunlu işlem olmadığı yolundaki usule yönelik itirazı yerinde görülmemiştir.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesindeki düzenleme ile bir mal ve hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma veya kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri yasaklanmıştır.

4054 sayılı Kanun'un "Muafiyet" başlıklı 5. maddesinde ise, maddede sayılan şartların tamamının gerçekleşmesi durumunda, teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarınının 4. madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verilebileceği; muafiyet belirli bir süre için verilebileceği gibi, muafiyetin verilmesinin belirli şartların ve/veya belirli yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlanabileceği; Kurul'un, şartların gerçekleşmesi halinde, belirli konulardaki anlaşma türlerine bir grup olarak muafiyet tanınmasını sağlayan ve bunların şartlarını gösteren tebliğler çıkarabileceği hükmü getirilmiştir.

Rekabet Kurulunca, Kanun'un 4. maddesi hükümlerinin uygulanmasından grup olarak muaf tutulmanın koşullarını belirlemek amacıyla çıkarılan, 2003/3 ve 2007/2 sayılı Rekabet Kurulu Tebliği ile Değişik 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (Tebliğ) ile üretim veya dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmalar -dikey anlaşmalar- bu Tebliğ'de belirtilen koşulları taşıması kaydıyla, Kanun'un 4. maddesindeki yasaklamadan Kanun'un 5. maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak grup olarak muaf tutulmuştur.

"Rekabet Etmeme Yükümlülüğü" ise alıcının (bayinin) anlaşma konusu mal veya hizmetlerle rekabet eden mal veya hizmetleri üretmesini, satın almasını, satmasını ya da yeniden satmasını engelleyen doğrudan veya dolaylı her türlü yükümlülük olarak tanımlanmıştır.

Tebliğ'in 5. maddesinin (a) bendinde; alıcıya getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü süresinin büyük önem taşıdığı ve süresi belirsiz olan veya süresi beş yılı aşan rekabet etmeme yükümlülüğünün belli istisnalar dışında mümkün olmadığı belirtilerek, bu tür sözleşmelere grup muafiyetinin uygulanmayacağı kurala bağlanmış, yine aynı madde içinde rekabet etmeme yükümlülüğünün beş yıllık süreyi aşacak şekilde zimnen yenilenebileceğinin kararlaştırılması halinde de, rekabet etmeme yükümlülüğünün belirsiz süreli hale geleceği, alıcı olan bayinin, anlaşmaya dayalı faaliyetlerini sürdürürken kullanacağı tesisin mülkiyeti arazi ile birlikte veya

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2009/7256
Karar No : 2011/2991

alıcı ile bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden sağlanan bir üst hakkı çerçevesinde sağlayıcı olan dağıtıcıya ait ise, yahut alıcı bu faaliyetini sağlayıcının alıcı ile bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden elde ettiği bir aynı veya şahsi kullanım hakkının konusu olan bir tesiste sürdürecektse, bayiye getirilen rekabet etmeme yükümlülüğünün, söz konusu tesisin bayi tarafından kullanıldığı süreye bağlanabileceği, başka bir anlatımla beş yılı aşabileceği kuralla bağlanmış; Tebliğ'in Açıklanmasına Dair Kılavuz'un 32.-40. maddelerinde ise rekabet etmeme yükümlülüğünün nasıl uygulanacağı örnekleriyle birlikte açıklanmıştır.

Bu mevzuat hükümlerinin incelenmesinden; alıcıya getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü süresinin belirsiz olması ya da beş yılı aşması halinde, ilgili sözleşmeye grup muafiyetinin uygulanmayacağı, sözleşmenin Kanun'un 4. maddesine aykırı hale geleceği, öte yandan Kanun'un 5. maddesinin ikinci fıkrasındaki "muafiyet" belirli bir süre için verilebileceği gibi, muafiyetin verilmesi belirli şartların ve/veya belirli yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlanabileceği" hükmünden hareketle de belli koşulların bulunması halinde belli yükümlülükler getirilerek beş yıllık süreyi aşan dikey anlaşmaların grup muafiyetinden yararlanabileceği görüldüğünden, davacı tarafından iptali istenen Tebliğin 5. maddesinin (a) bendinde, 4054 sayılı Yasanın 5. maddesine aykırılık görülmemiştir.

Grup Muafiyeti Tebliğinde dağıtıcı ile bayi arasında kurulacak bayilik sözleşmesinin beş yılı aşmaması genel kural olarak kabul edilmekle birlikte, Kurul'un önüne gelen bireysel muafiyet incelemesinde gerekli koşulların sağlanması halinde beş yılın üzerinde de bayilik ilişkisinin kurulması 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca mümkündür.

Anılan hükümlere göre alıcıya getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü süresinin belirsiz olması ya da beş yılı aşması halinde, ilgili sözleşmeye grup muafiyetinin uygulanamayacağı, Yasanın 4. maddesine aykırı hale geleceği, ancak Yasanın 5. maddesinin 2. fıkrası hükmü gereği belli koşulların bulunması halinde belli yükümlülükler getirilerek beş yıllık süreyi aşan dikey anlaşmaların grup muafiyetinden yararlanabileceği, dolayısıyla davacı şirket tarafından iptali istenen Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz'un 34, 36, 37 ve 38. maddelerinde rekabet etmeme yükümlülüğünün uygulanma şeklinin açıklandığı, bu madde hükümlerinin üst hukuk normlarına aykırı bir yönünün olmadığı sonucuna varılmıştır.

14.7.2002 gün ve 24815 sayılı Resmî Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 2002/2 sayılı "Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliğine 2003/3 sayılı Tebliğ ile eklenen Geçici Maddede, bu Tebliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılmış olan anlaşmaların 2002/2 sayılı Tebliğ'de öngörülen grup muafiyetinden yararlanabilmesi için bu Tebliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içerisinde 1. madde ile getirilen değişikliğe uygunluğunun sağlanması gerekeceği, bu süre içinde anlaşmalara 4054 sayılı Yasanın 4. maddesinde öngörülen yasaklamanın uygulanmayacağı belirtilmiştir.

Görüldüğü üzere 2003/3 sayılı Tebliğ ile bu Tebliğin yürürlüğe girdiği 18.9.2003 tarihi itibarıyla bu tarihten önce dağıtıcılar ve bayiler arasında kurulan sözleşmelere yönelik olarak bu sözleşmelerin süresinin Tebliğ uygun hale getirilmesi amacıyla iki yıllık geçiş sürecinin

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2009/7256
Karar No : 2011/2991

getirildiği, Kurul tarafından geçiş sürecini irdeleyen kararlarında da 18.9.2003 tarihinden önce kurulan bayilik dağıtıcılık ilişkisinin en son 18.9.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ hükümlerinden yararlanacağı, bu tarihten sonra ise gerekli değişikliklerin yapılmaması durumunda 4054 sayılı Yasanın 4. maddesi uyarınca işlem tesis edileceği açıktır.

Dağıtıcı ile bayi arasındaki intifa hakkı ve bayilik sözleşmelerinin süreleriyle ilgili olarak dağıtıcılar tarafından yapılan şikayetlerle ilgili olarak Rekabet Kurulunca 5.3.2009 gün ve 09-09/186-56 ve 09-09/187-57 sayılı kararlar verilmiş ve kararların içeriği Kurumun internet sitesinde yayınlanarak akaryakıt sektöründe faaliyet gösteren teşebbüslere duyurulmuştur.

Bu kararlarda, bayi ile dağıtıcı arasında kurulan ilişkide rekabet yasağının süresi sektörde rekabetin sağlanması açısından büyük önem taşıdığından Tebliğin 5. maddesinin (a) bendi ile rekabet yasağı içeren dikey anlaşmaların süresinin belirsiz süreli ve beş yılı aşması halinde bu tür sözleşmelere grup muafiyetinin uygulanmayacağı karara bağlanmıştır. Akaryakıt sektöründeki dikey anlaşmaların rekabet hukuku çerçevesinde sorunlu hale gelmesindeki en önemli unsur, uzun süreli anlaşmalar ve bu sürelerle ilişkin mülk sahibi bayiden alınan kira/intifa hakları oluşturduğundan, özellikle rekabet etmeme yükümlülüğünün süresinin tespiti ve bu tespitın sözleşmenin süresine bağlı olması işletme ve kira sözleşmesi arasındaki bağlantının ortaya konulması gerekmektedir.

Buna göre taşınmaz sahibi Hekimoğlu Petrol Ticaret San. A.Ş ile Shell-Turcas arasındaki dikey ilişkiye esas teşkil eden kira sözleşmesi, 1.11.1993 tarihli olup, 20 yıl süre ile geçerli olmak üzere taraflar arasında akdedildiği ve aynı tarihli bayilik sözleşmesinin imzalandığı, bu bayilik sözleşmesinin ise 1997 yılında karşılıklı olarak feshedildiği, ancak Shell tarafından kira sözleşmesinin tapu kaydındaki şerhinin terkin ettirilmediği, Shell'in sözkonusu taşınmazı Avcan Gıda'ya kiraladığı ve işletme sözleşmesi de imzalandığı anlaşılmıştır. Dolayısıyla taraflar arasındaki kira sözleşmesinden oluşan rekabet yasağına dayalı bu iktisadi ilişkinin 18.9.2010 tarihine kadar grup muafiyetinden yararlanacağı, bayilik sözleşmesinin feshedilmiş olmasının sözkonusu dikey ilişkiyi kesintiye uğratmayacağı, 18.9.2010 tarihine kadar tarafların mevcut sözleşmeleri sonlandırmak suretiyle beş yılı aşmayacak şekilde yeni bayilik sözleşmesi ve bu süre ile uyumlu olarak yeni intifa veya kira sözleşmesi akdedilebileceği görülmekle 18.9.2010 tarihinden sonra taraflar arasında mevcut olan dikey ilişkinin her iki tarafın da rızası olmaksızın herhangi bir sebeple uzatılmaya zorlanması halinde 4054 sayılı Yasanın 4. maddesi uyarınca işlem tesis edileceği yolundaki dava konusu 5.8.2009 gün ve 09-34/802-203 sayılı Kurul kararının hukuka uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Her ne kadar davacı şirket tarafından, 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununa göre 49 yıla kadar bayilik ilişkisinin kurulabileceği, davalı kurumun 5015 sayılı Kanuna tabi anlaşmalara 5 yıllık süre ile kısıtlama getirmeye hukuken yetkisi bulunmadığı ileri sürülmüşse de, 5015 sayılı Yasanın 8. maddesinde bayi ile dağıtıcı arasındaki ilişkinin münhasırlığı içerdiği kabul edilmekle birlikte bayilik sözleşmesinin süresine ilişkin olarak bir hüküm bulunmadığı gibi Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliğinin 14. maddesinde yer alan 49 yıllık sürenin, lisansların

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2009/7256
Karar No : 2011/2991

belirtilen süreye kadar verilebileceğine yönelik olduğu, dağıtıcı ile bayi arasındaki işletme sözleşmesi süresini belirler bir nitelik taşımadığı görülmektedir.

Açıklanan nedenlerle davanın reddine karar verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Onüçüncü Dairesi'nce, duruşma için taraflara önceden bildirilmiş bulunan 21.06.2011 tarihinde, davacı vekili Av. Yelda Tuğcu Eryılmaz ile davalı idare vekili Av. Nagehan Özseyhan'ın geldikleri, Danıştay Savcısı'nın hazır olduğu görülmekle açık duruşmaya başlandı. Taraflara usulüne uygun olarak söz verilerek dinlendikten ve Danıştay Savcısı'nın düşüncesi alındıktan sonra taraflara son kez söz verilerek duruşma tamamlandı. Dava dosyası incelenip, gereği görüldü;

Dava; davacı şirketin rekabeti engelleyici uygulamalarının önlenmesi yolunda bayisi tarafından yapılan şikâyetle ilgili olarak Rekabet Kurulu tarafından verilen 05.08.2009 tarih ve 09-34/802-203 sayılı karar ile Rekabet Kurumu tarafından 20.07.2009 tarihinde internet sitesinde yayımlanarak kamuoyuna duyurulan, Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz'un 34., 36., 37., ve 38. maddeleri ile 2003/3 ve 2007/2 sayılı Rekabet Kurulu Tebliği ile Değişik, 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin 5. maddesinin (a) bendinin iptali istemiyle açılmıştır.

Davalı idarenin usule yönelik itirazı yerinde görülmemiştir.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesinde, "Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır.

Bu haller, özellikle şunlardır:

- a) Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kâr gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi,
- b) Mal veya hizmet piyasalarının bölüşülmesi ile her türlü piyasa kaynaklarının veya unsurlarının paylaşılması ya da kontrolü,
- c) Mal veya hizmetin arz ya da talep miktarının kontrolü veya bunların piyasa dışında belirlenmesi,
- d) Rakip teşebbüslerin faaliyetlerinin zorlaştırılması, kısıtlanması veya piyasada faaliyet gösteren teşebbüslerin boykot ya da diğer davranışlarla piyasa dışına çıkartılması yahut piyasaya yeni gireceklerin engellenmesi,
- e) Münhasır bayilik hariç olmak üzere, eşit hak, yükümlülük ve edimler için eşit durumdaki kişilere farklı şartların uygulanması,
- f) Anlaşmanın niteliği veya ticari teamüllere aykırı olarak, bir mal veya hizmet ile birlikte diğer mal veya hizmetin satın alınmasının zorunlu kılınması veya aracı teşebbüs durumundaki alıcıların talep ettiği bir malın ya da hizmetin diğer bir mal veya hizmetin de alıcı

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2009/7256
Karar No : 2011/2991

tarafından teşhiri şartına bağlanması ya da arz edilen bir mal veya hizmetin tekrar arzına ilişkin şartların ileri sürülmesi..." hükmüne yer verilmiştir.

Bu hükümlerle, belirli bir mal ve hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma veya kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı bulunarak açıkça yasaklanmıştır.

4054 sayılı Kanun'un "Muafiyet" başlıklı 5. maddesinde ise, maddede sayılan şartların tamamının gerçekleşmesi durumunda, teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarınının 4. madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verilebileceği; muafiyet belirli bir süre için verilebileceği gibi, muafiyetin verilmesi belirli şartların ve/veya belirli yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlanabileceği; Kurul'un, şartların gerçekleşmesi halinde, belirli konulardaki anlaşma türlerine bir grup olarak muafiyet tanınmasını sağlayan ve bunların şartlarını gösteren tebliğler çıkarabileceği hükmü getirilmiştir.

Rekabet Kurulu'nca, Kanun'un 4. maddesi hükümlerinin uygulanmasından grup olarak muaf tutulmanın koşullarını belirlemek amacıyla çıkarılan, 2003/3 ve 2007/2 sayılı Rekabet Kurulu Tebliğleri ile Değişik 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (Tebliğ) ile üretim veya dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmalar -dikey anlaşmalar- bu Tebliğ'de belirtilen koşulları taşıması kaydıyla, Kanun'un 4. maddesindeki yasaklamadan Kanun'un 5. maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak grup olarak muaf tutulmuş; "Rekabet Etmeme Yükümlülüğü", alıcının (bayinin) anlaşma konusu mal veya hizmetlerle rekabet eden mal veya hizmetleri üretmesini, satın almasını, satmasını ya da yeniden satmasını engelleyen doğrudan veya dolaylı her türlü yükümlülük olarak tanımlanmış; Tebliğ'in 5. maddesinin (a) bendinde; alıcıya getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü süresinin büyük önem taşıdığı ve süresi belirsiz olan veya süresi beş yılı aşan rekabet etmeme yükümlülüğünün belli istisnalar dışında mümkün olmadığı belirtilerek, bu tür sözleşmelere grup muafiyetinin uygulanmayacağı kurala bağlanmış, yine aynı madde içinde rekabet etmeme yükümlülüğünün beş yıllık süreyi aşacak şekilde zımnen yenilenebileceğinin kararlaştırılması halinde de, rekabet etmeme yükümlülüğünün belirsiz süreli hale geleceği, alıcı olan bayinin, anlaşmaya dayalı faaliyetlerini sürdürürken kullanacağı tesisin mülkiyeti arazi ile birlikte veya alıcı ile bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden sağlanan bir üst hakkı çerçevesinde sağlayıcı olan dağıtıcıya ait ise, yahut alıcı bu faaliyetini sağlayıcının alıcı ile bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden elde ettiği bir ayni veya şahsi kullanım hakkının konusu olan bir tesiste sürdüreceyse, bayie getirilen rekabet etmeme yükümlülüğünün, söz konusu tesisin bayi tarafından kullanıldığı süreye bağlanabileceği, başka bir anlatımla beş yılı aşabileceği kurala bağlanmış; Tebliğ'in açıklanmasına dair Kılavuz'un 32.-40. maddelerinde ise rekabet etmeme yükümlülüğünün nasıl uygulanacağı örnekleriyle birlikte açıklanmıştır.

Belirtilen mevzuat hükümlerinin incelenmesinden; alıcıya getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü süresinin belirsiz olması ya da beş yılı aşması halinde, ilgili sözleşmeye grup muafiyetinin uygulanmayacağı, başka bir anlatımla sözleşmenin Kanun'un 4. maddesine aykırı hale geleceği, öte yandan Kanun'un 5. maddesinin ikinci fıkrasındaki "muafiyet belirli bir süre için verilebileceği gibi, muafiyetin verilmesi belirli şartların ve/veya belirli yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlanabileceği" hükmünden hareketle de belli koşulların bulunması halinde belli yükümlülükler getirilerek beş yıllık süreyi aşan dikey anlaşmaların grup muafiyetinden yararlanabileceği anlaşılmakta olup, davacı şirket tarafından iptali istenilen Tebliğ'in 5. maddesinin (a) bendinde 4054 sayılı Kanun'un dayanağı bulunan 5. maddesine aykırı bir yönü görülmemiştir.

Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz'un "Rekabet Etmeme Yükümlülüğü" başlıklı 3. kısmının 34. maddesinde, "Tebliğ'in 3. maddesinde rekabet etmeme yükümlülüğü, alıcının anlaşma konusu mal veya hizmetlerle rekabet eden mal veya hizmetleri üretmesini, satın almasını, satmasını ya da yeniden satmasını engelleyen doğrudan ya da dolaylı yükümlülük olarak tanımlanmıştır. Tebliğ'deki anlamıyla rekabet etmeme yükümlülüğü alıcının anlaşma konusu mal veya hizmetleri kendisinin üretmemesini ve sağlayıcı dışındaki başka bir kaynaktan tedarik etmemesini öngören bir yükümlülüktür. Ancak Tebliğ'de, alıcının ihtiyacı olan ya da yeniden satışını yaptığı mal veya hizmetlerin tamamını sağlayıcıdan almak zorunda olması durumu ile büyük bir bölümünü (%80'den fazlasını) almak zorunda olması durumu arasında bir fark gözetilmemiştir. Diğer bir deyişle, sağlayıcının alıcıya alımlarının küçük bir kısmını (%20'den azını) rakip teşebbüslerden yapma imkanı tanınması, konuya ilişkin hükmün rekabet etmeme yükümlülüğü sayılmasına engel teşkil etmeyecektir. Bu oranların hesaplanmasında alıcının bir önceki takvim yılına ait alımları esas alınacaktır. Alıcının bir önceki takvim yılına ait alımlarının miktarı belli değil ise, alıcının yıllık toplam ihtiyacı tahmin edilerek bu miktar kullanılabilir.", 36. maddesinde, "Tebliğ'in Geçici 1. maddesine göre, bu Tebliğ'in yürürlüğe girdiği tarihte geçerli olan ve bu tarihten itibaren Tebliğ'de belirtilen limitleri aşacak şekilde rekabet etmeme yükümlülüğü içeren anlaşmalardaki bu yükümlülüğün süresinin, Tebliğ'in yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde, Tebliğ'de belirtilen limitlere ya da altına indirilmesi gerekmektedir. Bu bir yıllık süre sonunda, şayet rekabet etmeme yükümlülüğü Tebliğ'de belirtilen limitlere ya da altına indirilmemiş ise, ya anlaşmanın bu hükmü ya da bu hüküm anlaşmanın diğer bölümlerinden ayrılmıyor ise anlaşmanın tamamı Kanun'a aykırılık tehlikesiyle karşı karşıya kalacaktır. Şayet Tebliğ'in yürürlüğe girdiği tarihte, anlaşmadaki rekabet etmeme yükümlülüğünün kalan süresi beş yıl veya daha kısa ise, anlaşma bu kalan süre boyunca geçerli olacaktır, dolayısıyla teşebbüsün herhangi bir değişiklik yapmasına gerek bulunmamaktadır.", 37. maddesinde, "Tebliğ'de öngörülen limitlerin üzerinde bir süre için alıcıya rekabet etmeme yükümlülüğünün getirildiği ve bu yükümlülüğü içeren sözleşme maddesinin sözleşmenin diğer bölümlerinden ayrılabilirdiği tespit edilirse, Kurul, rekabet etmeme yükümlülüğünün süresini Tebliğ'de öngörülen azami hadde

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2009/7256
Karar No : 2011/2991

indirilmiş olarak değerlendirilebilecektir. Bu takdirde, şayet alıcı konumundaki teşebbüse getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü henüz Tebliğ'de öngörülen limiti doldurmamış ise, alıcı bu kalan süre kadar, başka bir ifadeyle Tebliğ'deki üst sınır dolana kadar, rekabet etmeme yükümlülüğü altında kalacaktır. Şayet, bu üst sınırı geçen bir süredir rekabet etmeme yükümlülüğü altında ise rekabet etmeme yükümlülüğü geçersiz olacak ve alıcı konumundaki teşebbüs tamamen bağımsız kalacaktır.", 38. maddesinde, "Rekabet etmeme yükümlülüğüne ilişkin diğer bir önemli husus da, alıcının beş yıllık süre sonunda rekabet etmeme yükümlülüğünden kurtulmasını engelleyen, taraflar arasındaki esas sözleşme ile bağlantılı kredi sözleşmeleri, ekipman sözleşmeleri, uzun süreli kira sözleşmeleri gibi sözleşmeler ya da uzun süreli intifa hakkının tanınması gibi şahsi ya da aynı haklar kapsamında çeşitli şekillerde ortaya çıkabilen herhangi bir fiili durumun olmaması zorunluluğudur. Örneğin, sağlayıcı alıcıya kredi temin etmiş ise bu kredinin geri ödemesi, alıcının beş yıl sonunda rekabet etmeme yükümlülüğünden kurtulmasını engelleyecek şekilde düzenlenmemelidir. Alıcı, beş yıllık rekabet etmeme şartının süresinin dolmasından sonra varsa kalan borçları geri ödeme olanağına sahip olmalıdır. Benzer şekilde, sağlayıcının alıcıya bazı ekipmanlar sağladığı hallerde, alıcının beş yıllık rekabet etmeme süresinin sonunda bu ekipmanları piyasa değeri üzerinden devralabilme imkanına sahip olması gerekmektedir. İntifa ve kira sözleşmeleri ile bayilik, işleticilik, tedarik vb. sözleşmelerin süre açısından uyumlu olmaması ya da süre bakımından uyumlu olmakla birlikte bu sözleşmelerden birinin diğerinden önce feshedilmesi halinde rekabet yasağı bakımından uygulanacak muafiyetin süresi yine beş yılı geçemez. Bu durumda beş yıllık sürenin hesaplanmasında da rekabet yasağına dayalı dikey ilişkinin kurulduğu ve sona erdiği tarihler dikkate alınır." hükümleri yer almıştır.

Tebliğ'in uygulanmasında ve Tebliğ kapsamı dışında kalan dikey anlaşmalara yönelik Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde yapılacak değerlendirmelerde Kurul'ca göz önünde bulundurulacak hususları olabildiğince açıklıkla belirtmek ve böylece Tebliğ'in ve dikey anlaşmalar bakımından Kanun'un 5. maddesinin teşebbüslerce yorumlanmasında doğabilecek belirsizlikleri en aza indirmek amacıyla düzenlenen Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz'un dava konusu 34., 36., 37., ve 38. maddelerinde rekabet etmeme yükümlülüğünün nasıl uygulanması gerektiğinin ayrıntılarıyla açıklandığı, belirtilen düzenlemelerin üst hukuk normlarına aykırı bir yönünün bulunmadığı görülmektedir.

Öte yandan, 18.09.2003 tarih ve 25233 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2002/2 Sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin 2003/3 sayılı Tebliğ'le Tebliğ'e "Bu Tebliğ'in yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılmış olan anlaşmaların 2002/2 sayılı Tebliğ'de öngörülen grup muafiyetinden yararlanabilmesi için, bu Tebliğ'in yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içerisinde yukarıdaki 1 inci madde ile getirilen değişikliğe uygunluğunun sağlanması gerekir. Bu süre içerisinde anılan anlaşmalara 4054 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesinde öngörülen yasaklama uygulanmaz." yönünde geçici madde eklenmiştir.

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2009/7256
Karar No : 2011/2991

Akaryakıt dağıtım sektöründeki dikey anlaşmaların 2002/2 sayılı Tebliğ'e uygunluğunun belirlenmesine yönelik Rekabet Kurulu'nun 15.11.2006 tarih ve 06-84/1059-306 sayılı kararıyla rekabet yasağı yönünden yukarıda getirilen ve geçici madde ile belirlenen geçiş dönemi incelenerek; beş yıl olarak belirlenen rekabet yasağının, 2003/3 sayılı Tebliğ ile teşebbüslerin mevcut anlaşmalarını iki yıl içerisinde bu değişikliğe uygun hale getirilmesinin kurala bağlandığı, mevcut sözleşmelerdeki bu değişikliklerin hangi surette yapılacağı ve bunların kalan uygulama sürelerinin nasıl belirleneceği konusuna Rekabet Kurulu'nun 26.01.2006 tarih ve 06-04/55-13 sayılı kararında açıklık getirildiği, buna göre; 18.09.2005 tarihinden önce yapılan ve rekabet etme yasağı süresi beş yılı aşan sözleşmelerden 18.09.2005 tarihi itibarıyla uygulama süresinin beş yıldan az olanlarda herhangi bir değişiklik yapmaya gerek olmayıp, bunların süresinin sonuna kadar geçerli olduğu, 18.09.2005 tarihi itibarıyla kalan süresi beş yılı aşan sözleşmelerin 18.09.2010 tarihine kadar geçerli olup sözleşme tadillerinin buna göre yapılması gerektiği, 18.09.2005 tarihi itibarıyla rekabet yasağının süresi beş yılı geçenlerin, imzadan itibaren "en yüksek yasal hadde indirilmekte" ve beş yıllık azami süre dolana kadar 2002/2 sayılı Tebliğ'in öngördüğü koşulları sağladığı sonuçlarına varılmıştır.

Görüldüğü üzere, 2003/3 sayılı Tebliğ ile bu Tebliğ'in yürürlüğe girdiği 18.09.2003 tarihi itibarıyla, bu tarihten önce dağıtıcılar ile bayiler arasında kurulan sözleşmelere yönelik olarak, bu sözleşmelerin süresinin Tebliğ'e uygun hale getirilmesi amacıyla iki yıllık geçiş sürecinin getirildiği, Kurul tarafından geçiş sürecini irdeleyen kararlarında da, 18.09.2003 tarihinden önce kurulan bayilik-dağıtıcı ilişkisinin, en son 18.09.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ hükümlerinden yararlanacağı, bu tarihten sonra ise gerekli değişikliklerin yapılmaması durumunda 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde işlem tesis edileceği anlaşılmaktadır.

Dairemizin 13.05.2008 tarih ve E:2006/1604, K:2008/4196 sayılı kararı ile Rekabet Kurulu'nun 02.10.2003 tarih ve 03-64/770-356 sayılı kararında da belirtildiği üzere; akaryakıt sektöründe yer alan dikey anlaşmaların rekabet hukuku çerçevesinde sorunlu hale gelmesindeki en önemli unsur, uzun süreli anlaşmalar ve bu sürelerle ilişkin mülk sahibi bayiden alınan kira/intifa hakları oluşturmaktadır. Özellikle rekabet etmeme yükümlülüğünün süresinin tespiti ve bu tesbitin sözleşmenin süresine bağlı olması, işletme ve kira sözleşmesinin arasındaki bağlantının ortaya konulmasını gerektirmektedir.

Uygulamada; akaryakıt sektöründe sağlayıcı/dağıtıcı ile bayi arasında akaryakıt satış ve servis istasyonlarına ilişkin işletme sözleşmesi yapıldığı, dağıtıcının öncelikle mülkiyeti bayilere ait olan yerleri uzun süreler için (15-20 yıl) kiraladığı ve tapuya şerh verdirerek bu hakkını güçlendirdiği, daha sonra kiraladığı yerlerin maliklerine bu yerlerde satış/servis istasyonu işletme hakkını tanıdığı, dolayısıyla, dağıtıcı ile bayiler arasındaki hukukî ilişkinin temelini, işletme sözleşmesi ve kira sözleşmesi olmak üzere iki ayrı sözleşme oluşturduğu, başka bir anlatımla, dağıtıcının öncelikle araziye sahibi olan bayiden uzun süreliğine kiraladığı,

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2009/7256
Karar No : 2011/2991

daha sonra aynı bayiye istasyonun işletmesini verdiği, işletme sözleşmesinin ve kira sözleşmesinin bazı maddelerinin bu iki sözleşme arasındaki ilişkiyi ortaya koyduğu, böylece, şerh edilmiş kira sözleşmeleri ile bayinin işletme sözleşmelerini feshetmesinin önlendiği ve dağıtıcı tarafından yapılmış olan yatırımların bir tür teminat altına alındığı, bayi işletme sözleşmesini feshetse bile, dağıtıcının şerh edilmiş kira sözleşmeleri sayesinde kira sözleşmesi süresince kiracının sahip olduğu hakları elinde bulundurabildiği ve başkasına verebildiği anlaşılmaktadır.

Belirtilen nedenlerden hareketle, sektördeki bir bayinin dağıtıcısını şikâyeti sonucunda alınan Rekabet Kurulu kararının iptali istemiyle açılan dava sonucu Dairemizin 13.05.2008 tarih ve E:2006/1604, K:2008/4196 sayılı kararında; işletme sözleşmesinin birer yıl süreli yapıldığı ve bu sözleşmenin dağıtıcı tarafından tek taraflı olarak feshedildiği anlaşılmakla birlikte, kira sözleşmesinin işletme sözleşmesine olan etkisi nedeniyle işletme sözleşmesi de kira sözleşmesiyle birlikte 2017 yılı itibariyle sona erecek bulunduğundan, taraflar arasında imzalanan işletme sözleşmesinin süresinin belirsiz hale geldiği yolunda ciddi bulguya ulaşıldığı, bu durumda, Tebliğ hükümleri uyarınca, belirsiz bir süre için veya beş yıldan daha uzun bir süre için anlaşma yapılarak bayiye rekabet etmeme yükümlülüğünün getirilmesi, anlaşmayı Tebliğ dışına çıkarılabileceğinden, şikâyete konu olan işletme sözleşmesinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine uygunluk denetiminin yapılması gerektiği gerekçesiyle Rekabet Kurulu kararının iptaline karar verilmiş, bu karar temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Dosyanın incelenmesinden; Hekimoğlu Petrol Ticaret Sanayi Anonim Şirketi tarafından 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddelerine aykırı davranan davacı şirketin rekabeti engelleyici işlemlerinin önlenmesi için şikâyet başvurusunda bulunduğu, başvuru üzerine verilen dava konusu 05.08.2009 tarih ve 09-34/802-203 sayılı Rekabet Kurulu kararı ile; taraflar arasındaki dikey ilişkiye esas teşkil eden ilk anlaşma olan kira sözleşmesinin, 01.11.1993 tarihli olduğu, 20 yıl süreyle geçerli olmak üzere akdedildiği, dolayısıyla taraflar arasındaki dikey ilişkinin, 18.09.2010 tarihine kadar grup muafiyeti kapsamında olduğu, bayilik sözleşmesinin feshedilmiş olmasının söz konusu dikey ilişkiyi kesintiye uğratmayacağı, 18.09.2010 tarihine kadar tarafların müzakere ederek mevcut sözleşmeleri sonlandırmak suretiyle, beş yılı aşmayacak şekilde yeni bayilik sözleşmesi ve bu süre ile uyumlu olarak yeni intifa veya kira sözleşmesi akdedebileceği, bu tarihten sonra taraflar arasında akdedilmiş olan işleticilik sözleşmesi ve onunla bağlantılı kira sözleşmesinden oluşan "rekabet yasağına dayalı dikey ilişki"nin her iki tarafın da rızası olmaksızın herhangi bir sebeple uzatılmaya zorlanması halinde, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde işlem tesis edilebileceği, dağıtıcı ile istasyon sahibi arasında hem bayilik hem de kira sözleşmesinin bulunduğu durumlarda, kira sözleşmesinin muafiyetten yararlanabileceği üst sınır taraflar arasındaki dikey ilişkiye esas teşkil eden ilk anlaşmanın yapıldığı tarihten itibaren beş yıl olduğu, bu nedenle, mevcut bayilik sözleşmesinin taraflarında değişiklik olması halinde geriye kalan kira süresi bakımından 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinin (a) bendinde yer alan istisna hükmünün uygulanması

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2009/7256
Karar No : 2011/2991

mümkün olmadığı, bu çerçevede, taraflar arasında akdedilmiş olan işleticilik sözleşmesi ve onunla bağlantılı kira sözleşmesinden oluşan "rekabet yasağına dayalı dikey ilişki"nin, 18.09.2010 tarihine kadar grup muafiyeti kapsamında olduğu, Rekabet Kurulu'nun, Grup Muafiyeti Tebliği ile 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin hangi şartlara sahip anlaşmalara uygulanmayacağını önceden ilan edildiği, dolayısıyla grup muafiyetinin Tebliğine uygun olarak yapılan anlaşmaların Kurul'a bildirilmesi gerekmediği gibi bunlarla ilgili olarak Kurum'a başvuru yapılması halinde de öncelikle Tebliğ ile düzenlenen grup muafiyeti koşullarının geçerli olup olmadığının tespit edilmesi gerektiği, bu açıdan değerlendirildiğinde, ilgili sözleşmelerin hâlihazırda grup muafiyeti kapsamında olduğu, dolayısıyla bu aşamada önaraştırma veya soruşturma açılmasına gerek olmadığı kanaatine varıldığı, diğer taraftan, başvuru konusu kira şerhinin terkinine karar verme yetkisinin hukuk mahkemelerinde olduğundan, bu husus Rekabet Kurumu'nun görev alanı içine girmediği belirtilerek; taraflar arasındaki işleticilik sözleşmesi ve bununla bağlantılı 01.11.1993 tarihli kira sözleşmesinden oluşan rekabet yasağına dayalı dikey ilişkinin, 18.09.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına, 18.09.2010 tarihinden sonra taraflar arasında mevcut olan dikey ilişkinin her iki tarafın da rızası olmaksızın herhangi bir sebeple uzatılmaya zorlanması halinde 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde işlem tesis edileceği hususunun davacı şirket bildirilmesine, bununla birlikte kira şerhinin tapudan terkinine karar verme yetkisinin hukuk mahkemelerinde olduğu hususunda başvuru sahibinin bilgilendirilmesine karar verildiği anlaşılmıştır.

Görüldüğü üzere; alıcıya getirilen rekabet yasağının süresi bayi ile dağıtıcı arasında kurulan ilişkinin sektörde rekabetin sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle Tebliğ'in 5. maddesinin (a) bendi ile rekabet yasağı içeren dikey anlaşmaların süresinin, belirsiz süreli veya beş yılı aşması halinde bu tür sözleşmelere grup muafiyetinin uygulanmayacağı kurala bağlanmış bulunmaktadır. Ancak, yukarıda da belirtildiği üzere, akaryakıt sektöründe yer alan dikey anlaşmaların rekabet hukuku çerçevesinde sorunlu hale gelmesindeki en önemli unsur, uzun süreli anlaşmalar ve bu sürelerle ilişkin mülk sahibi bayiden alınan kira/intifa hakları oluşturmaktadır. Özellikle rekabet etmeme yükümlülüğünün süresinin tespiti ve bu tesbitin sözleşmenin süresine bağlı olması, işletme ve kira sözleşmesinin arasındaki bağlantının ortaya konulmasını gerektirmektedir. Yargı kararında gerekçe haline gelen bu durumu dikkate alan Rekabet Kurulu tarafından, davacı şirket tarafından imzalanan bayilik sözleşmesiyle bu sözleşmeye süre yönünden etkisi bulunan kira sözleşmesi birlikte değerlendirilerek, bayi ile dağıtıcı arasında kurulacak ilişkinin sektörü rekabete kapama etkisinin ortadan kaldırılması ve her beş yılda bir bayinin başka bir dağıtıcıyla çalışabilmesi amacıyla, bu alanda rekabetin tesisine yönelik olarak alındığı anlaşılan dava konusu Kurul kararında hukuka aykırılık görülmemiştir.

Davacı şirket tarafından, Kurum tarafından bayilik sözleşmelerinin, intifa ve kira sözleşmeleriyle birlikte geçmişe etkili şekilde uygulanmasının, kurulmuş olan kira hakkının yok

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2009/7256
Karar No : 2011/2991

sayılmasına neden olacağı, bu şekilde idari işlemlerin geriye yürümezliği ilkesinin ihlâl edildiği ileri sürülmekte ise de; davacı şirketin korunabilecek hakkından söz edebilmek için, bu hakkın yeni düzenlemeden önce yürürlükte olan kurallara göre bütün sonuçlarıyla fiilen elde edilmiş olması gerekmektedir. Başka bir anlatımla, bu konuda teşebbüslere yönelik olarak öncesinde hak sağlayıcı bireysel bir işlemin tesisi gerektiği açıktır. Bu durumun da ancak, Kurul tarafından bayiler ile dağıtıcıların bayilik sözleşmelerinin sürelerini, bu sözleşmeye süre yönünden etki eden intifa hakkı, kira ve kredi sözleşmeleri gibi sözleşmelerle birlikte incelenip, bu ilişkiye Kanun'un 5. maddesi uyarınca muafiyet tanınması halinde, geriye yürümezlik ilkesinin ihlâl edileceği ileri sürülebileceğinden, davacı şirketin aksi yöndeki iddiaları yerinde görülmemiştir.

Yine davacı şirket tarafından, 5015 sayılı Kanun uyarınca 49 yıla kadar bayilik ilişkisinin kurulabileceği ileri sürülmekte ise de; 5015 sayılı Kanun'un 8. maddesinde bayi ile dağıtıcı arasındaki ilişkinin münhasırlığı içerdiği kabul edilmekle birlikte, bayilik sözleşmesinin süresine yönelik olarak bu Kanun'da bir hüküm bulunmadığı, buna karşın, Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliği'nin 14. maddesinde, belirtilen 49 yıllık sürenin lisansların belirtilen süreye kadar verilebilmesine ilişkin bulunduğu, dağıtıcı ile bayi arasındaki sözleşmeyle bir ilgisinin bulunmadığı anlaşıldığından, davacı şirketin bu iddiası da dava konusu işlemleri sakatlar nitelikte bulunmamıştır.

Özel hukuk hükümlerine göre kurulan kira sözleşmesine, doğrudan bu hakların ortadan kaldırılması ya da terkini ve yine bu haktan kaynaklanan tarafların edimlerine ilişkin olarak Rekabet Kurulu tarafından bir karar alınmadığı görüldüğünden, alınan söz konusu kararlar da bu sözleşmelerin bayilik sözleşmesine etkisi incelendiğinden ve bu kararda belirtilen etkinin rekabet hukuku kapsamında kalınarak irdelendiği anlaşıldığından, davacı şirketin bu iddiası ve diğer iddiaları yerinde görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle; davanın reddine, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca 2.200,00-TL vekâlet ücretinin davacıdan alınarak davalı idareye verilmesine, aşağıda dökümü yapılan 130,80-TL yargılama giderlerinin davacı üzerinde bırakılmasına, artan posta ücretinin istemi halinde davacıya iadesine, 21.06.2011 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
Faruk	Turan	Taci	Gürsel	Hamza
ÖZTÜRK	KARAKAYA	BAYHAN	MEKİK	EYİDEMİR

Yargılama Giderleri :

Başvuru Harcı : 23,90.-TL
Karar Harcı : 32,30.-TL
YD Harcı : 25,60.-TL
Posta Gideri : 49,00.-TL
Toplam : 130,80.-TL